

LUND UNIVERSITY

Inblick: Livslångt lärande eller ångest?

Persson, Anders

Published in:
Arbetskydd

2001

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Persson, A. (2001). Inblick: Livslångt lärande eller ångest? *Arbetskydd*, (12/2001).

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Inblick:

Livslångt lärande eller ångest?

av

Anders Persson

(Publicerad i tidskriften *Arbetarskydd*, nr. 12, 2001.)

Varför talas det så mycket om livslångt lärande? Ja, inte är det för att liv är lärande. Svaret på frågan är snarare att livslångt lärande *inte* är en omskrivning av det faktum att leva är att lära. Snarare avses med livslångt lärande en viss sorts lärande - det institutionaliserade lärandet, det som är underkastat en eller annan form av kontroll.

Institutionaliserat lärande har traditionellt förlagts till barn- och ungdomsåren och utvecklingstendensen under de senaste 150 åren har varit att dess längd successivt ökat och att allt fler kommit att omfattas av det. Idag har vi därför ett synnerligen omfattande utbildningssystem med praktiskt taget obligatorisk tolvårig skolgång och en högskoleutbildning i tillväxt. Även vuxenutbildningen har ökat och när det talas om livslångt lärande menas bland annat att det institutionaliserade lärandet ska frigöras från sin koppling till barn- och ungdomsåren. Men det livslånga institutionaliserade lärandet är större än så.

I EU-kommissionens "Memorandum om livslångt lärande", ett dokument som har diskuterats i EU-länderna under våren 2001, görs en kartläggning av olika former av lärande där det "formella lärandet" närmast motsvarar lärande som tillkommit inom skolor och andra liknande inrättningar. "Icke-formellt" lärande sker utanför sådana inrättningar och ger inga formella kvalifikationer, medan "informellt lärande" är en del av vardagslivet som ofta inte erkänns som lärande. Ett av skälen till intresset för "icke-formellt" och "informellt" lärande är att det sker på den lärandes eget initiativ, här finns alltså en motivation som ofta saknas i utbildningsinstitutioner och den motivationen kan vara så stark att den som lär inte ens tänker på lärandet som lärande. EU och andra politiska och ekonomiska intressenter vill nu utvinna "energin" ur detta lärande och använda det för ekonomiska och politiska syften.

Jag tror att hela denna tanke är fel eftersom när en sådan målmedveten rationalisering av det "informella" och "icke-formella" lärandet görs, så kommer det att börja uppfattas som

"formellt" av dem som lär. Snabbt smyger sig icke-motivation, tvång och leda in (allt det som många förknippar med skolan) och det "informella" och "icke-formella" lärandet tar sig då andra vägar. Det livslånga lärande som det nu talas så mycket om, blir helt enkelt livslång skolgång, om än kanske under andra former än de vi är vana vid men med de kontrollmoment som just kännetecknar skolgång: läroplaner, examina, meritering och bedömning av ändamålsenlighet.

Det finns en mängd olika skäl till att individers lärande underkastas andras kontroll inom utbildningsinstitutioner. Kontroll av barnens tid, religiös och nationell fostran, individuell självförverkligande, förvaring och ekonomisk tillväxt är vanliga syften med lärandet inom utbildningssystemet. De intressen som idag utövar starkast inflytande på utbildningssystemet är politiska och organiserade ekonomiska intressen. Ett sätt att begripa den stora uppmärksamheten kring det livslånga lärandet är att dessa intressen håller på att öka sitt inflytande över hela lärprocessen. Detta, om något, blir tydligt i det tidigare nämnda EU-dokumentet om livslångt lärande. EU-medborgarna ska genom livslångt lärande förvandlas till i högre grad "anställningsbara" människor och därför måste de bli betydligt mer "anpassningsbenägna" i förhållande till den globaliserade marknadens svängningar. Dessutom ska det livslånga lärandet förvandla EU-medborgarna till mer aktivt agerande politiska medborgare. "Aktivt agerande politiska medborgare" på ett för det politiska systemet ändamålsenligt sätt, måste väl tilläggas med tanke på de kravaller som numera går hand i hand med den politiska och ekonomiska elitens möten runt om i världen.

Det är följaktligen inte längre tillräckligt med kontroll av barn- och ungdomstidens lärprocess, utan allt lärande under hela livstiden ska ges institutionaliserad form och kontrolleras av stat och ekonomiska intressen. Ett av sätten att motivera individer för detta lärande är genom den kampanj som kan kallas frambesvärjelsen av informations- och kunskapssamhället och som bl.a. får till följd att vi får lära oss att mycket av det vi kan inte längre duger. Samhällsomvandlingen framställs helt enkelt som oändligt mycket snabbare än individomvandlingen. Livslångt lärande blir därmed till den livslånga otillräcklighetens ångest.

Visst kommer många individer att gynnas av detta, inte minst ekonomiskt men också genom att utbildningsinstitutioner öppnas för människor med en social bakgrund som tidigare fått

nöja sig med lärande utanför dessa institutioner. Frågan är bara om det handlar om en folkets "rätt till utbildning"? Eller om det snarare är så att den politiska och ekonomiska eliten nu, på ett mycket mer konsekvent sätt än tidigare, tar sig friheten att definiera vad som är "rätt utbildning" för folket?
